

Innhold

Forord	11
Kapittel 1	
Innledning: Asylsøkere i Norge	13
<i>Marko Valenta og Berit Berg</i>	
Kapittel 2	
Mottakssystemet – historikk og utviklingstrender	17
<i>Berit Berg</i>	
«Blame the victim»	18
Statlig asylberedskap – oppbygging av mottak.	19
Lang ventetid.	22
Et system i kontinuerlig forandring	23
Å leve i asylmottak	25
Asylmottaket – mellom «hybelhuset» og den «totale institusjon»	27
«A sense of coherence»	30
Et spørsmål om verdighet	31
Referanser	32
Kapittel 3	
Hvordan kan vi analysere asylfeltet med hjelp av sosiologisk teori?	35
<i>Marko Valenta</i>	
Systemanalyser	36
Asylmottak som et sosialt system.	37
Systemendringer og funksjons- og posisjonsbetingede fortolkninger ..	39
Funksjoner, ambivalenser og funksjonsdifferensiering.	41
Samhandlingsplanet i analyser av asylfeltet	44
Hverdagssamhandling og sosiale relasjoner	44
Motivasjon for handling: Rasjonelle aktører eller mestring av selvbylde?	46
Konfliktanalyser	49
Mål og midler i konfliktanalyser av asylfeltet.	51

Konflikter og konfliktgrupper	53
Mot en syntese: Systemintegrasjon og utvikling av et differensiert system	54
Referanser	56
Kapittel 4	
Hvorfor kommer asylsøkere til Norge?	59
<i>Jan-Paul Brekke</i>	
Tidligere forklaringer	61
Asylhandlingen – en modell	64
Svingende asyltall	67
Norge som asylland – søkernes perspektiv	68
Asylreisene	68
Nettverk	70
Smuglere, agenter og hjelpere	71
Beslutningstakere	72
Kunnskap og informasjon	73
Gjensyn med handlingsmodellen	75
«Norge er et godt land ... nå!»	77
Hvorfor Norge?	79
Referanser	80
Kapittel 5	
Sårbare asylsøkere i mottak – identifisering og oppfølging.	82
<i>Nora Sveaass, Vigdis Vevstad og Jan-Paul Brekke</i>	
Anbefalinger fra den norske studien	83
Identifisering av sårbarhet – hvorfor og hvordan	84
Felles europeisk asylsystem og Norge	84
Internasjonalt rammeverk og mottak	86
Sårbarhetsbegrepet og legaldefinisjonen i EUs mottaksdirektiv	86
Norsk lovgivning og tilnærming til sårbarhet	88
Identifisering av sårbare asylsøkere i Norge	90
Helsetilbud til asylsøkere og identifisering av sårbarhet	91
Intervju med asylsøkere – å snakke om sårbarhet	93
Dokumentasjon av sårbarhet og dens rolle i asylprosessen	96
Om å regulere mottak og sårbarhet	97
Kommunikasjon om sårbarhet og spesielle behov	98
Sluttkommentar	101
Referanser	102

Kapittel 6

Hverdagsliv og sosiale relasjoner på asylmottak 105

Marko Valenta

Brukermedvirkning og relasjoner mellom beboere og mottakspersonalet	106
Tildelingsstrategier og brukermedvirkning	108
Opprør, avmakt og konflikter	110
Tilbaketrekning og sekundære tilpasninger	112
Relasjoner beboere imellom	114
Distinksjonsarbeid på mottak	115
Asylstatus og familiesituasjon	118
Romlige omgivelser og relasjoner beboere imellom	120
Avslutning	122
Referanser	123

Kapittel 7

Asylsøkeres opplevelse og mestring av stigma i hverdagen 126

Marko Valenta

Stigma: Perspektiver og grunnleggende begreper	127
Opplevelser av hverdagssamhandlinger med nordmenn	129
Mestring av hverdagssamhandlinger med nordmenn	132
Inntrykkskontroll og stigma	132
Endring av situasjonsdefinisjonen som mestringsstrategi	137
Stigma og asylsøkeres selektering av samhandlingsrammer	139
Konklusjon	141
Referanser	142

Kapittel 8

Minoritetsansatte i asylmottak – mellom nærhet og distanse 144

Kristin Thorshaug og Marko Valenta

Datagrunnlag	145
Mottaksansatte - hjelpere, veiledere og systemets representanter	147
En ny sammensetning av gruppen ansatte	149
Minoritetsansatte som kommunikasjonskanaler og brobyggere	150
Forskjellige (selv)oppfatninger av minoritetsansatte i mottak	152
Minoritetsansattes rolle som «insidere»	155
Nærhet på bekostning av profesjonalitet?	158
Minoritetsansattes status i gruppen ansatte	160
Den «ideelle» mottaksansatte	162

Avslutning	164
Referanser	165
Kapittel 9	
Små barn i asylmottak	167
<i>Kirsten Lauritsen</i>	
Barna sine rettar	168
Statlege rammeverk for barn i asylmottak	169
Forskning om små barn i asylmottak.	169
Pedagogiske tilbod til små barn i asylmottak.	172
Barnebase på asylmottaket	173
Ordinær barnehage	175
Barnehage for alle?	177
Referansar	179
Kapittel 10	
Mottak av enslige mindreårige asylsøkere	181
<i>Ketil Eide og Hilde Lidén</i>	
Hvem er de enslige mindreårige asylsøkerne?	182
Internasjonale forpliktelser for mottaket av enslige mindreårige asylsøkere i Norge	184
Om omsorgssentre for de yngste	185
Mottaket av enslige mindreårige over 15 år	187
Vergeordningen	191
Alderens betydning og aldersvurderinger.	193
Tynne og tykke historier	195
Utviklingsstøttende omsorg og psykisk helse.	196
Transnasjonale nettverk og et utvidet omsorgsbegrep	197
Skoletilbudet til enslige mindreårige asylsøkere	198
Oppsummering.	199
Referanser	201
Kapittel 11	
En komparativ analyse av to landbaserte retur- og reintegrerings- programmer: Hva fungerer (ikke) i reintegreringsfasen?	205
<i>Erlend Paasche og Arne Strand</i>	
«Going home with a future?»	208
IRRANA.	208
IRRINI.	213

IRRINI og IRRANA: likheter og ulikheter	218
Konklusjon: Mot en bærekraftig retur?	221
Referanser	223
Kapittel 12	
Avviste asylsøkere, kamp mot uttransportering og livet utenfor mottakssystemet	225
<i>Marko Valenta</i>	
Tidligere forskning	226
Motivasjonsgrunnlaget for videre kamp: Asylsøkernes historier	228
De uttransporterbare og ikke-uttransporterbare som bor utenfor systemet	232
Avhengighet og solidaritet	235
Avviste asylsøkere og ambivalenser i relasjonene utenfor mottaket	237
Personlige og kontekstuelle nettverk	239
Konklusjon	242
Referanser	244
Forfattere	247
Stikkord	250